

Trening osveščivanja o radikalizaciji za nastavnike i osobe koje rade sa mladima

PLAN EDUKACIJE

Ovo je okvirni plan treninga (obuke) za podizanje svesti o radikalizaciji. Edukacija je namenjena nastavnicima i osobama koje rade sa mladima. Savetuje se da se plan prilagodi u skladu sa posebnim potrebama učesnika. Trenerima se takođe savetuje priprema za specifičan kontekst svake zemlje. Na kraju ovog plana navedeni su izvori dodatnih materijala.

- Realizacija: prikladno za sprovođenje kako u onlajn okruženju tako i uživo
- Trajanje: edukacija se sastoji od tri modula koji se mogu održati tokom 1.5 dana ili kroz tri uzastopne poludnevne sesije
- Učesnici: nastavnici i osobe koje rade sa mladima, svi koji rade direktno sa mladim ljudima. Broj učesnika: 20 ljudi

Ciljevi modula	Trajanje	Sadržaj modula	Alati / Oblici i metode učenja
UVOD			
- međusobno upoznavanje -objasniti kontekst -stvoriti siguran prostor za učenje	45'	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobrodošlica trenera. ▪ Presentacija projekta DARE. ▪ Predstavljanje učesnika. ▪ Propitivanje motivacije učesnika. 	<i>PPT slajdovi 1-3</i> Interaktivna vežba za upoznavanje
- napraviti pregled ciljeva, sadržaja i trajanja edukacije	10'	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ciljevi i pregled sadržaja treninga. 	<i>PPT slajdovi 4-9</i> Presentacija

MODUL 1. SVEST I ZNANJE			
- razumeti ključne pojmove i biti u stanju da objasni razlike među njima	20'	1. Šta je radikalizacija? <ul style="list-style-type: none"> ▪ Definisanje ključnih pojmova: radikalizacija, nasilni ekstremizam, terorizam ▪ Glavne vrste nasilnih ekstremističkih grupa i ideologija. 	<i>PPT slajdovi 10-14</i> Rasprava u malim grupama Prezentacija
-sticanje osnovnog razumevanja procesa radikalizacije - razumeti ulogu nastavnika ili osobe koja radi sa mladima u sprečavanju radikalizacije	30'	2. Kako dolazi do radikalizacije? <ul style="list-style-type: none"> ▪ Proces radikalizacije ▪ Uloga nastavnika i osoba koje rade sa mladima u prevenciji radikalizacije 	<i>PPT slajdovi 15-20</i> Prezentacija Rasprava u malim grupama
	20'	PAUZA	
-sticanje osnovnog razumevanja glavnih karakteristika načina razmišljanja nasilnog ekstremiste i strategija sprečavanja/prevencije	30'	3. Način razmišljanja (<i>mindset</i>) nasilnog ekstremiste <ul style="list-style-type: none"> ▪ Crno-belo razmišljanje ▪ Osećaj nadmoći/superiornosti ▪ Dehumanizacija 	<i>PPT slajdovi 22-28</i> Prezentacija Rasprava u malim grupama
-sticanje osnovnog razumevanja o tome zašto se ljudi radikalizuju	30'	4. Zašto se ljudi radikalizuju? <ul style="list-style-type: none"> ▪ Faktori pritiska i povlačenja 	<i>PPT slajdovi 29-33</i> Interaktivna prezentacija Vođena plenarna rasprava

- podići svest o znakovima radikalizacije		<ul style="list-style-type: none"> Izloženost rizicima/opasnostima od radikalizacije Znakovi radikalizacije 	
- povećati svest o simbolima i ideologijama nasilnog ekstremizma	20'	5. Glavni simboli mržnje nasilnih desničarskih i islamističkih grupa i njihovo značenje	<i>PPT slajdovi 34-37</i> <i>Izvori dodatne literature o ovoj temi navedeni su na kraju</i> Prezentacija
- podići svest o nasilnim ekstremističkim grupama u datom kontekstu	20'	6. Kontekst zemlje/nacionalni kontekst <ul style="list-style-type: none"> Rasprava o nacionalnoj, regionalnoj, lokalnoj slici nasilnog ekstremizma 	<i>PPT slajd 39</i> Rasprava u malim grupama Vođena plenarna rasprava <i>Treneri se pripremaju za poseban/specifičan nacionalni kontekst (dodatni izvori na kraju)</i>
	60'	PAUZA ZA RUČAK ili Kraj dana	
MODUL 2. ZNAKOVI RADIKALIZACIJE, PROCENA I INTERVENCIJA			
- primeniti naučeno u konkretnim slučajevima	35'	<ul style="list-style-type: none"> Grupni rad na konkretnim slučajevima (15') i rasprava (20') 	<i>PPT slajdovi 40-44</i> Rad na slučajevima u malim grupama
- detaljno se upoznati sa faktorima rizika i mogućim snagama i resursima u slučaju mladih ljudi koji su u opasnosti od radikalizacije	30'	1. Procena potreba, snaga i resursa <ul style="list-style-type: none"> Potrebe, snaga, resursi Osnovi samopoštovanja: resursi i rizici Nastavak rasprave o konkretnim scenarijima 	<i>PPT slajdovi 45-54</i> Prezentacija Vođena plenarna rasprava

<p>- upoznati se sa individualizovanim multidisciplinarnim intervjenskim pristupom</p> <p>- predstaviti inspirativni primer prakse (Prevent and Channel, UK)</p>	30'	<p>2. Izrada plana intervencije</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Individualizovani multidisciplinarni plan intervencije ▪ Nastavak rasprave o scenariju/slučaju ▪ Primer inspirativne prakse: Prevent and Channel (UK) 	<p><i>PPT slajdovi 55-65</i></p> <p>Prezentacija</p> <p>Vođena plenarna rasprava</p>
	20'	Pauza	
<p>- podići svest o važnosti komunikacije u preventivnom radu</p> <p>- pružiti smernice za komunikaciju</p>	30'	<p>3. Smernice za komunikaciju sa mladima koji su u opasnosti od radikalizacije</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Veštine važne za komunikaciju sa mladima u opasnosti od radikalizacije ▪ Načela i smernice za komunikaciju 	<p><i>PPT slajdovi 66-69</i></p> <p>Rasprava u malim grupama</p> <p>Prezentacija</p>
<p>- predstaviti inspirativni primer programa prevencije radikalizacije (the Bounce Programme, Belgija)</p>	10'	<p>4. Inspirativni primeri prakse sprečavanja/prevencije radikalizacije: Bounce Programme (Belgija)</p>	<p><i>PPT slajdovi 70-73</i></p> <p>Prezentacija</p>
<p>-razmišljati o naučenom</p>	10'	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Završni krug: glavni zaključci 	<p>Završni krug</p>

MODUL 3. OBRAZOVANJE MLADIH LJUDI O RADIKALIZACIJI			
-razmišljati o naučenom u 1. i 2. modulu	45'	Sažetak dva modula Rasprava u malim grupama: Koji su vaši glavni zaključci? Plenarna rasprava	Rasprava u malim grupama Plenarna rasprava
- osigurati/podeliti i raspraviti korišćenje obrazovnih materijala projekta DARE za rpravu/obradu radikalizacije i nasilnog ekstremizma u školi	20'	Uvod u obrazovne materijale projekta DARE (10') Projekcija dva animirana video zapisa (10')	<i>PPT slajdovi 74-75</i> <i>Savremeni izazovi - dva video zapisa</i> Gledanje dva video zapisa i rasprava
	20'	Pauza	
-osigurati/podeliti i raspraviti korišćenje obrazovnih materijala projekta DARE za rpravu/obradu radikalizacije i nasilnog ekstremizma u školi - nastavak	60'	Predstavljanje nastavnih planova i rasprava	<i>Dva nastavna plana o radikalizaciji i nasilnom ekstremizmu</i> Prezentacija i rasprava
- raspraviti naučeno u 3. modulu	30'	Kraj: zaključci	Završni krug

DODATNI MATERIJALI:

Uloga nastavnika i osoba koje rade sa mladima u prevenciji radikalizacije

- Program za obrazovanje – ovlašćivanje pedagoga i škola.
https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/8f8e8473-9a34-442f-8297-b3adc03b14f9_en?filename=manifesto-for-education-empowering-educators-and-schools_rs.pdf
- Uloga rada sa mladima u sprečavanju radikalizacije i nasilnog ekstremizma. RAN YF&C. (2017).
https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/dfc10281-b006-49de-ab89-0ecdd322fcaa_en?filename=ran_yf_c_role_youth_work_prevention_radicalisation_violent_extremism_06-07_12_2017_rs.pdf
- Rad sa porodicom i zaštita dece od radikalizacije. (2017).
https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/73a332ec-5739-454e-9665-ef8640d61c46_en?filename=ran_yf-c_h-sc_working_with_families_safeguarding_children_rs.pdf

Simboli, ideologija nasilnih desničarskih i nasilnih islamističkih grupa:

- RAN Factbook Far-right extremism, December 2019:
https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/page/factbook-far-right-extremism-december-2019_en
- RAN Spotlight, Violent right-wing extremism in focus, 2020:
https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/radicalisation-awareness-network-ran/publications/violent-right-wing-extremism-focus-may-2020_en
- RAN Factbook Islamist extremism, December 2019:
https://home-affairs.ec.europa.eu/pages/page/factbook-islamist-extremism-december-2019_en

Informacije o nasilnim ekstremističkim grupama po zemljama:

Izvori za Zapadni Balkan:

- Priručnik o oznakama desničarskih organizacija na Balkanu
<https://detektor.ba/2022/09/12/handbook-on-balkan-right-wing-groups-insignia-published/?lang=en>
Link na priručnik:
<https://detektor.ba/Far-Right%20Movements%20and%20Symbolism%20in%20the%20Western%20Balkans%20-%20A%20Handbook.pdf>

- Nasilni desničarski ekstremizam na Zapadnom Balkanu, 2022.:
https://home-affairs.ec.europa.eu/whats-new/publications/violent-right-wing-extremism-western-balkans-july-2022_en
- RAN na Zapadnom Balkanu, OCD koje se bave prevencijom i suzbijanjem etnonacionalizma i nasilnog desničarskog ekstremizma, 2022., dostupno na engleskom, srpskom, albanskom, makedonskom
https://home-affairs.ec.europa.eu/whats-new/publications/ran-western-balkans-cs-os-engaging-prevention-and-counter-ethno-nationalism-and-violent-right-wing_en
- Nasilni desničarski ekstremizam na Balkanu (2022.).
https://home-affairs.ec.europa.eu/document/download/453db677-9c20-46b3-8228-9da2dc82d4a5_en?filename=ran_vrwe_in_western_balkans_overview_072022_rs.pdf
- Odgovor na nasilni ekstremizam na Zapadnom Balkanu:
https://www.sps.nyu.edu/content/dam/spa/academics/departments/center-for-global-affairs/pdfs/NYU_Report_on_Western_Balkans.pdf
- RAN na Zapadnom Balkanu – radovi:
https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/radicalisation-awareness-network-ran/ran-western-balkans_en#papers

Izvori za Nemačku:

- Violence Prevention Network (VPN) Prevention workshops:
<https://violence-prevention-network.de/angebote/workshops-in-schulen/?lang=en>
- Interactive search tool for radicalisation prevention programmes at all three levels
Extremismuspräventionsatlas:
https://www.handbuch-extremismuspraevention.de/HEX/DE/Angebote/Angebote_suchen/angebote_suchen_node.html;jsessionid=3390D4A192116B47465CE68CA9520554.live602

Izvori za Švedsku:

- The governmental center CVE – Center against violent extremism publication site:
https://cve.se/publikationer.html#query/*%3A*
- The white power movement/violent right-wing extremism (2020):
https://www.cve.se/download/18.161d181f17db3c8d91d375/1639576111485/CVE_Vit-maktmiljo%CC%88n.pdf
- Violent right-wing accelerationism (2021):
https://cve.se/download/18.161d181f17db3c8d91d3c2c/1645694927731/Accelerationism_CVE2021.pdf

- The violent Islamist radicalization in Sweden (2020):
https://www.cve.se/download/18.79079f9d17cc01fce501a45/1639576024069/CVE_Va%CC%8Aldsbejakande-islamistiska.pdf
- The autonomous environment (2020):
https://www.cve.se/download/18.79079f9d17cc01fce501a44/1639576052874/CVE_Autonoma.pdf
- Violent animal-right activism (2020):
https://www.cve.se/download/18.161d181f17db3c8d91d374/1639576078382/CVE_Djurra%CC%88ttsaktivism.pdf

Inicijativa 'DARE - Depolarization Activism for Resilient Europe' ('Aktivizam za depolarizovanu i snažnu (otpornu) Evropu') pokrenuta je sa ciljem stvaranja prostora za kritički pristup učenju i dijalog usmeren na mlade i njihov aktivizam u području savremenih izazova kao što su polarizacija, radikalizacija, mentalno zdravlje i kršenja ljudskih prava. Obrazovni materijali projekta DARE nastoje da ojačaju aktivno građanstvo i evropske vrednosti i promovišu i osnaže glasove mladih i njihov građanski angažman.

Za više informacija posetite internet stranicu projekta: www.depolarisation.eu

**Co-funded by
the European Union**

Ovaj projekat je sufinansiran sredstvima Evropske komisije. Stavovi i sadržaj Treninga osveščivanja o radikalizaciji i pripadajućih obrazovnih materijala isključiva su odgovornost njihovih autora i ne odražavaju stavove Evropske komisije ili organizacija koje sprovode projekat.

